

STEPHEN VAN EVERA

Εισαγωγή στη μεθοδολογία
της πολιτικής επιστήμης

Β' ΕΚΔΟΣΗ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ:
Έλλη Συλογίδου

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:
Δρ Ηλίας Ι. Κουσκουβέλης

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ:
Αθανάσιος Πλατιάς

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΟΡΩΝ ΚΑΙ ΕΝΝΟΙΩΝ:
Παναγιώτης Ήφαιστος

Αθήνα 2001

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑ
CORNELL UNIVERSITY PRESS

Βιβλιοθήκη Μεθοδολογίας των Κοινωνικών Επιστημών 1

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο 2

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΠΕΡΙΠΤΩΣΙΟΛΟΓΙΚΕΣ ΕΡΕΥΝΕΣ; ΠΩΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΔΙΕΝΕΡΓΟΥΝΤΑΙ;

Τα τελευταία χρόνια εκδόθηκε μεγάλος αριθμός συγγραμμάτων που αφορούν τη μέθοδο περιπτωσιολογικής έρευνας¹. τα συγγράμματα αυτά όμως είναι ανο-

1. Μια καλή καταγραφή των συγγραμμάτων περί περιπτωσιολογικής έρευνας κάνει ο David Collier, «The Comparative Method», στο Ada W. Finifter (επιμ.), *Political Science: The State of the Discipline*, 2η εκδ. (Washington, D. C.: American Political Science Association, 1993), σσ. 105-20. Στα έργα-σταθμούς σχετικά με την περιπτωσιολογική έρευνα περιλαμβάνονται τα Alexander L. George and Timothy J. McKeown, «Case Studies and Theories of Organizational Decision Making», στο *Advances in Information Processing in Organizations* (Greenwich, Conn.: JAI Press, 1985), 2, σσ.21-58· Arend Lijphart, «Comparative Politics and The Comparative Method», στο *American Political Science Review* 65 (September 1971), σσ. 682-93· Harry Eckstein, «Case Study and Theory in Political Science», στο Fred I. Greenstein and Nelson W. Polsby (επιμ.), *Handbook of Political Science*, τόμ. 7, *Strategies of Inquiry* (Reading, Mass.: Addison Wesley, 1975), σσ. 79-137· και Robert K. Yin, *Case Study Research: Design and Methods*, 2η εκδ. (Thousand Oaks, Calif.: Sage, 1994). Το θέμα αναπτύσσει περισσότερο ο Alexander L. George στο «Case Studies and Theory Development» (εργασία η οποία πα-

μοιόμορφα. Δεν υπάρχει ένας ολοκληρωμένος κατάλογος κριτηρίων για τον σχεδιασμό έρευνας των περιπτωσιολογικών μεθόδων². Κανένα εγχειρίδιο δεν καλύπτει ολόκληρη την κλίμακα εκτιμήσεων που αφορούν τον τρόπο σχεδιασμού της έρευνας³. Δεν υπάρχει κανένας οδηγός για αρχαρίους που να επικεντρώνεται στην περιπτωσιολογική μέθοδο· πολλά κείμενα μεθοδολογίας της κοινωνικής επιστήμης παραμελούν ή παραλείπουν τη μέθοδο περιπτωσιολογικής έρευνας⁴. Έτσι το επόμενο κεφάλαιο ασχολείται λεπτομερώς, επεξεργάζεται και

ρουσιάστηκε στο δεύτερο ετήσιο συμπόσιο για την επεξεργασία πληροφοριών σε οργανισμούς, Carnegie-Mellon University, Pittsburgh, Pa., October 15-16, 1982). Προγενέστερα στο θέμα είχε αναφερθεί ο Alexander George με το «Case Studies and Theory Development: The Method of Structured, Focused Comparison», στο Paul Gordon Lauren (επιμ.) *Diplomacy: New Approaches in History, Theory and Policy* (New York: Free Press, 1979), σσ. 43-68. Στη βιβλιογραφία αναφέρονται και άλλα έργα για τις μεθόδους περιπτώσεως.

2. Bi. Yin, *Case Study Research*, σσ. 18-9.

3. Ό.π., σ. 18. Όσον αφορά ένα τέτοιο εγχειρίδιο, χρήσιμα είναι τα Yin, *Case Study Research*, and Gary King, Robert O. Keohane and Sidney Verba, *Designing Social Inquiry: Scientific Inference in Qualitative Research* (Princeton: Princeton University Press, 1994).

4. Bi. Yin, *Case Study Research*, σσ. 13, 18-9· Jennifer Platt, «“Case Study” in American Methodological Thought», *Current Sociology* 40 (Spring 1992), σσ. 42-3. Έργα που δεν ασχολούνται ιδιαίτερα με τη μέθοδο περιπτωσιολογικής έρευνας είναι τα Earl Babbie, *The Practice of Social Research*, 7η έκδ. (Belmont, Calif.: Wadsworth, 1995)· Julian L. Simon and Paul Burstein, *Basic Research Methods in Social Science*, 3η έκδ. (New York: Random House, 1985)· Kenneth D. Bailey, *Methods of Social Research*, 4η έκδ. (New York: Free Press, 1994)· David Dooley, *Social Research Methods*, 3η έκδ. (Upper Saddle River, N.J.: Prentice-Hall, 1995)· και Norman K. Denzin, *The Research Act*, 3η έκδ. (Englewood Cliffs, N. J.: Prentice Hall, 1989). Ο Babbie αναφέρει μία φορά τις περιπτωσιολογικές έρευνες (σ. 280)· οι Simon και Burstein αναφέρονται σε δύο σελίδες στις μεθόδους περιπτωσιολογικής έ-

αποτιμά τις παρατηρήσεις και τις προτάσεις των υπαρχόντων συγγραμμάτων. Εστιάζω την προσοχή μου στην αποτίμηση της μεθόδου περιπτωσιολογικής έρευνας, προσφέροντας παράλληλα στους αρχαρίους που ασχολούνται με περιπτωσιολογικές έρευνες έναν πρακτικό οδηγό συμβουλών.

Οι περιπτωσιολογικές έρευνες σε προοπτική

Όπως σημείωσα στο Κεφάλαιο 1, διαθέτουμε δύο βασικούς τρόπους ελέγχου θεωριών: το πείραμα και την παρατήρηση⁵. Οι έλεγχοι παρατήρησης είναι δύο ειδών: έρευνα μεγάλου δείγματος και περιπτωσιολογική έρευνα. Έτσι συνολικά έχουμε τρεις βασικές μεθόδους ελέγχου: το πείραμα, την παρατήρηση με τη χρήση ανάλυσης μεγάλου δείγματος και την παρατήρηση με τη χρήση ανάλυσης περιπτωσιολογικής έρευνας.

Ποια μέθοδος ελέγχου είναι καλύτερη; Είναι η περιπτωσιολογική έρευνα κατώτερη των άλλων μεθόδων;

Οι επιστήμονες των κοινωνικών επιστημών εδώ και καιρό θεωρούν τις περιπτωσιολογικές έρευνες ως την πιο αδύναμη από αυτές τις τρεις μεθόδους ελέγχου για δύο λόγους⁶. Πρώτον, κάποιοι ισχυρίζονται ότι οι περιπτωσιολογικές έρευνες

ρευνας (σσ. 37-8)· ο Bailey αναφέρεται στο θέμα με τρεις σελίδες (σσ. 301-3)· ο Dooley αφιερώνει ένα κεφάλαιο στην «ποιοτική έρευνα» (σσ. 257-74), χωρίς να αναφέρει πουθενά τις περιπτωσιολογικές έρευνες.

5. Βλ. την ενότητα «Πώς μπορούν να ελεγχθούν οι θεωρίες;» στο Κεφάλαιο 1.

6. Βλ., για παράδειγμα, Yin, *Case Study Research*, σσ. 9-11, όπου αναφέρεται η «παραδοσιακή προκατάληψη απέναντι στη στρατηγική περιπτωσιολογικής έρευνας» και η «περιφρόνηση της στρατηγικής [περιπτωσιολογικής έρευνας]» που υιοθετούν πολλοί ερευνητές (σ. 9). Όπως σημειώνει στη συνέχεια ο Yin, τα κείμενα που αφορούν τη μεθοδολογία της κοινωνικής επιστήμης α-

παρέχουν τη μικρότερη δυνατότητα να ελεγχθεί η επίδραση τρίτων μεταβλητών που παρεμβάλλονται. Από την άποψη αυτή τα πειράματα αποτελούν την καλύτερη μέθοδο (ο ερευνητής απομακρύνει την πιθανή επίδραση μεταβλητών που έχουν παραληφθεί εκθέτοντας την ομάδα σε ένα μόνο ερέθισμα, ενώ παράλληλα διατηρεί τα υπόλοιπα αμετάβλητα). Η αμέσως καλύτερη μέθοδος είναι η ανάλυση μεγάλου δείγματος, διότι ο ερευνητής μπορεί να κάνει ορισμένους συσχετισμούς, προκειμένου να ελέγξει την επίδραση συγκεκριμένων μεταβλητών που έχουν παραλειφθεί και μπορεί να βασιστεί στην επίδραση της τύχης που απορρέει από την εξέταση πολλών περιπτώσεων, προκειμένου να μειωθούν οι επιδράσεις από άλλες μεταβλητές που έχουν παραλειφθεί. Η έρευνα που στηρίζεται στη μελέτη μίας ή λίγων περιπτώσεων είναι χειρότερη, διότι τα δεδομένα δεν είναι τυχαία και οι συσχετισμοί μεταξύ δεδομένων δεν είναι εφικτοί, καθώς ο αριθμός τους είναι πολύ μικρός⁷.

υπαικτοποιούν την περιφρόνηση αυτή παραμελώντας ή παραλείποντας τη μέθοδο περίπτωσης: «Τα περισσότερα εγχειρίδια κοινωνικής επιστήμης παραλείπουν εντελώς να θεωρήσουν την περιπτωσιολογική μέθοδο ως μια επίσημη στρατηγική έρευνας» (σ. 13). Παρόμοια ο Randy Stoecker σημειώνει την κακή φήμη που έχουν οι περιπτωσιολογικές έρευνες στους κόλπους των κοινωνιολόγων, οι οποίοι «αντιμετωπίζουν την περιπτωσιολογική έρευνα ως κάτι λίγο καλύτερο από τη δημοσιογραφία». Randy Stoecker, «Evaluating and Rethinking The Case Study», *The Sociological Review* 39 (February 1991), σ. 88. Βλ. επίσης Jacques Hamel, Stéphane Dufour and Dominic Fortin, *Case Study Methods* (Newbury Park, Calif.: Sage, 1993), σσ. 18-28. 7. Οι Lijphart και Smelser υποστηρίζουν αυτή την άποψη. Βλ. Lijphart, «Comparative Politics and the Comparative Method», σσ. 683-4, και Neil J. Smelser, «The Methodology of Comparative Analysis», στο Donald P. Warwick and Samuel Osherson (επιμ.), *Comparative Research Methods* (Englewood Cliffs, N. J.: Prentice-Hall, 1973).

Η κριτική αυτή των περιπτωσιολογικών ερευνών είναι εντούτοις άδικη. Οι περιπτωσιολογικές έρευνες παρέχουν δύο αρκετά ισχυρές μεθόδους ελέγχου της επίδρασης των μεταβλητών που έχουν παραλειφθεί.

Πρώτον, οι έλεγχοι προβλέψεων που αφορούν την ενδο-περιπτωσιολογική μεταβλητή (δηλαδή έλεγχοι που χρησιμοποιούν μια πολλαπλή «διαδικασία συμφωνίας»⁸ ή μια μεθοδολογία «διερεύνησης διαδικασίας»⁹) υφίστανται την ενισχυτική

«Comparative Method», σσ. 106-8, συνοψίζει τον Lijphart. Βλ. επίσης Donald T. Campbell and Julian C. Stanley, *Experimental and Quasi-Experimental Designs for Research* (Boston: Houghton Mifflin, 1963), σ. 6, οι οποίοι ισχυρίζονται ότι οι μονομερείς περιπτωσιολογικές έρευνες «δεν έχουν σχεδόν καμία επιστημονική αξία». Βλ. όμως τη μετέπειτα αλλαγή απόψεων του Campbell: Donald T. Campbell, «“Degrees of Freedom” and the Case Study», στο Donald T. Campbell, *Methodology and Epistemology for Social Science: Selected Papers* (Chicago: University of Chicago Press, 1988, 1η έκδοση 1974), σσ. 377-88· βλ. επίσης το σχόλιο του Collier για αυτή την αλλαγή απόψεων στο «Comparative Method», σ. 115.

8. Σε μια διαδικασία πολλαπλής συμφωνίας ο ερευνητής εξετάζει την περίπτωση αναζητώντας συμφωνία ή ασυμφωνία ανάμεσα στις παρατηρημένες και προβλεπόμενες τιμές που αφορούν μερικές ή περισσότερες μετρήσεις της ανεξάρτητης και της εξαρτημένης μεταβλητής της υπόθεσης ελέγχου. Βλ. την ανάλυση της διαδικασίας συμφωνίας στην επόμενη ενότητα του κεφαλαίου αυτού. Προκειμένου να ελέγξει κανείς πλήρως μια θεωρία, πρέπει να αναζητήσει συμφωνία ή ασυμφωνία στις τιμές ανεξάρτητων και εξαρτημένων μεταβλητών, ανεξάρτητων και παρεμβαινουσών μεταβλητών, παρεμβαινουσών μεταβλητών (εφόσον υπάρχουν αρκετές) και παρεμβαινουσών και εξαρτημένων μεταβλητών.

9. Σχετικά με τη «διερεύνηση διαδικασίας» βλ. George and McKeown, «Case Studies and Theories», σσ. 34-41· George, «Case Studies and Theory Development» (1979), σσ. 18-9· και την ανάλυση της διερεύνησης διαδικασίας στην επόμενη ενότητα του κεφαλαίου αυτού. Οι George και McKeown χρησιμοποιούν τον όρο «διερεύνηση διαδικασίας», για να αναφερθούν στη διερεύνηση...

ελεγκτική επιρροή από τον ομοιόμορφο χαρακτήρα των συνθηκών γενικού πλαισίου της περίπτωσης¹⁰. Οι περισσότερες περιπτώσεις προσφέρουν ένα φόντο αρκετά ομοιόμορφων συνθηκών περίπτωσης, ενώ πολλές περιπτώσεις επιτρέπουν έναν ικανό αριθμό παρατηρήσεων των τιμών των ανεξάρτητων (ΑΜ) και εξαρτημένων (ΕΜ) μεταβλητών. Εάν οι συνθήκες περίπτωσης είναι ομοιόμορφες, μπορούμε να αγνοήσουμε την επίδραση της τρίτης μεταβλητής ως αιτία παρατηρημένης ενδο-περιπτωσιολογικής συνδιακύμανσης μεταξύ των τιμών ΑΜ και ΕΜ. (Οι ομοιόμορφες συνθήκες γενικού πλαισίου της περίπτωσης δημιουργούν ένα ημιελεγχόμενο περιβάλλον, το οποίο περιορίζει τις επιδράσεις τρίτων μεταβλητών διατηρώντας τις σταθερές¹¹).

Δεύτερον, μπορούμε να ελέγξουμε τις επιδράσεις μεταβλητών που έχουν παραλειφθεί επιλέγοντας περιπτωσιολογικές έρευνες με υπερβολικές (υψηλές ή χαμηλές) τιμές της μεταβλητής έρευνας (ΜΕ). Αυτό μειώνει τον αριθμό τρίτων παραγόντων ικανών να φέρουν το αποτέλεσμα που προβλέπει η θεω-

συνθήκες μετατρέπονται σε αποτελέσματα». «Case Studies and Theories», σ. 35. Προσωπικά χρησιμοποιώ τον όρο με την πιο ευρεία έννοια, για να αναφερθώ στη διερεύνηση οποιασδήποτε αιτιώδους διαδικασίας μέσω της οποίας οι αρχικές συνθήκες μετατρέπονται σε αποτελέσματα. Συνεπώς ο δικός μου ορισμός περιλαμβάνει τη διερεύνηση και των διαδικασιών απόφασης και των αιτιωδών διαδικασιών που δεν περιλαμβάνουν αποφάσεις. Ίσως κρατήσουμε τον όρο «απόφαση-διερεύνηση διαδικασίας», για να εκφράσουμε τη στενότερη ερμηνεία των George και McKeown.

10. Ο Campbell στο «Degrees of Freedom» and the Case Study», σ. 380, αναφέρεται στους ελέγχους που επιτρέπει η διαδικασία συμφωνίας και η διερεύνηση διαδικασιών (και τους ονομάζει «συνταίριασμα μοντέλων»).

11. Η λογική αυτή αφορά την ανάλυση οποιασδήποτε υποθετικής αιτιώδους σχέσης - ανάμεσα σε ΑΜ και ΠΜ, ΠΜ και ΠΜ ή ΠΜ και ΕΜ, καθώς και ΑΜ και ΕΜ.

ρία ελέγχου, γεγονός που μειώνει την πιθανότητα να οφείλονται οι επιτυχείς έλεγχοι σε μεταβλητές που έχουν παραλειφθεί¹².

Μια δεύτερη κριτική για τις περιπτωσιολογικές έρευνες –ότι δηλαδή «από τις περιπτωσιολογικές έρευνες δεν μπορούν να εξαχθούν συμπεράσματα που θα αφορούν και άλλες περιπτώσεις»– έχει μεγαλύτερη αξία, αλλά αφορά τις έρευνες που ασχολούνται με μία μόνο περίπτωση. Η εξέταση μίας περίπτωσης δεν είναι επαρκής για την αναγνώριση των προϋποτιθέμενων συνθηκών μιας θεωρίας (των απαιτούμενων συνθηκών που ενεργοποιούν ή ενισχύουν τη δράση της¹³), διότι, όπως σημειώθηκε παραπάνω, οι περισσότερες περιπτώσεις παρουσιάζουν ένα φόντο αρκετά ομοιόμορφων συνθηκών. Η ομοιομορφία αυτή καλύπτει τη δράση των προϋποτι-

12. Σχετικά με την τεχνική αυτή βλ. την ανάλυση της διαδικασίας συμφωνίας τύπου 1 στην επόμενη ενότητα του κεφαλαίου αυτού. Έναν τρίτο τρόπο ελέγχου μεταβλητής που έχει παραλειφθεί στις περιπτωσιολογικές έρευνες βρίσκει κανείς στη μέθοδο ελεγχόμενης σύγκρισης, μέσω της «μεθόδου διαφοράς» του John Stuart Mill, η οποία δεν αποτελεί όμως ιδιαίτερα ισχυρό εργαλείο. Βλ. την ανάλυση ελεγχόμενης σύγκρισης στην επόμενη ενότητα του κεφαλαίου αυτού.

13. Αναφερόμαστε συχνά στη διαδικασία καθορισμού και μέτρησης της ικανότητας των προϋποτιθέμενων συνθηκών αποκαλώντας την έλεγχο της «εξωτερικής εγκυρότητας» μιας θεωρίας, εννοώντας ελέγχους «που προσδιορίζουν τον τομέα στον οποίο μπορεί να γενικευθεί μια θεωρία». Yin, *Case Study Research*, σ. 33. Οι έλεγχοι εξωτερικής εγκυρότητας αντιδιαστέλλονται με τους ελέγχους «εσωτερικής εγκυρότητας», οι οποίοι αναφέρονται στην ικανότητα μιας θεωρίας να ερμηνεύσει μια δεδομένη περίπτωση. Βλ., για παράδειγμα, Yin, *Case Study Research*, σσ. 33, 35-6, και Collier, «Comparative Method», σ. 113. Αποφεύγω προσωπικά αυτές τις δυαδικές κατηγορίες, διότι παραλείπουν ένα σημαντικό τρίτο είδος εγκυρότητας – την ικανότητα της θεωρίας να περνά επιτυχώς ελέγχους σε μια δεδομένη περίπτωση.

θέμενων συνθηκών που απαιτεί η θεωρία, δεδομένου ότι η προϋποτιθέμενη συνθήκη δεν αλλάζει και συνεπώς δεν προκαλεί κάποια ενδεικτική διακύμανση στην ΕΜ. Έτσι μια θεωρία που περνά με επιτυχία έναν έλεγχο μονομερούς περιπτώσιολογικής έρευνας πιθανόν να απαιτεί σπάνιες προϋποτιθέμενες συνθήκες και να έχει κατ' επέκταση μικρή ερμηνευτική εμβέλεια¹⁴, η αδυναμία όμως αυτή μπορεί να μην αποκαλυφθεί σε έναν ερευνητή που μελετά μόνο μία ή δύο περιπτώσεις. (Κατά τον τρόπο αυτό η δύναμη της περιπτώσιολογικής μεθόδου αποτελεί επίσης και αδυναμία της. Η ομοιομορφία των συνθηκών του γενικού πλαισίου της περίπτωσης ελέγχει τις επιδράσεις των τρίτων μεταβλητών, καλύπτει όμως παράλληλα τις προϋποτιθέμενες συνθήκες.) Η ταυτότητα και η σημασία των προϋποτιθέμενων συνθηκών προκύπτει σαφέστερα από τις έρευνες μεγάλου δείγματος. Στις έρευνες μεγάλου δείγματος οι περιπτώσεις που δεν διαθέτουν αυτές τις προϋποτιθέμενες συνθήκες εμφανίζονται ως περιθωριακές περιπτώσεις, οι οποίες παρουσιάζουν την αιτία της υπόθεσης χωρίς το προβλεπόμενο αποτέλεσμα της. Η ύπαρξη περιθωριακών περιπτώσεων υποδεικνύει ότι η θεωρία χρειάζεται ειδικές συνθήκες, προκειμένου να λειτουργήσει· με τη μελέτη των περιθωριακών αυτών περιπτώσεων μπορούν να εντοπιστούν οι εν λόγω συνθήκες. Η μελέτη μίας μόνο περίπτωσης δεν αποτελεί παράλληλη μέθοδο για την αποκάλυψη των προϋποτιθέμενων συνθηκών· μολαταύτα οι συγκεκριμένες προϋποτιθέμενες συνθήκες μπορούν να αποκαλυφθούν με την εκτέλεση περισσότερων περιπτώσιολογικών ερευνών· με τον τρόπο αυ-

14. Σχετικά με την ερμηνευτική εμβέλεια βλ. την αναφορά στην ερμηνευτική δύναμη μιας θεωρίας στην ενότητα «Τι σημαίνει καλή θεωρία;» στο Κεφάλαιο 1.

τό η αδυναμία της περιπτωσιολογικής μεθόδου μπορεί να διορθωθεί¹⁵.

Η περιπτωσιολογική μέθοδος έχει δύο πλεονεκτήματα που αντισταθμίζουν αυτή την αδυναμία.

Πρώτον, οι έλεγχοι που γίνονται με περιπτωσιολογικές έρευνες είναι συνήθως ισχυροί, διότι οι προβλέψεις που ελέγχονται είναι σε μεγάλο βαθμό αρκετά μοναδικές (οι προβλέψεις αυτές δεν γίνονται από άλλες γνωστές θεωρίες¹⁶). Ειδικότερα, οι περιπτωσιολογικές έρευνες επιτρέπουν τον έλεγχο προβλέψεων σχετικά με τις ιδιωτικές συζητήσεις και τα γραπτά όσων ασχολούνται με την πολιτική. Συχνά οι προβλέψεις αυτές αφορούν μόνο τη θεωρία από την οποία προήλθαν· καμία άλλη θεωρία δεν προβλέπει τις ίδιες σκέψεις ή δηλώσεις. Η επιβεβαίωση παρόμοιων προβλέψεων ενισχύει ιδιαίτερα τη θεωρία ελέγχου. Οι περιπτωσιολογικές έρευνες αποτελούν το καλύτερο μέσο για τη διερεύνηση και τον εντοπισμό τέτοιων στοιχείων. Ως εκ τούτου οι περιπτωσιολογικές έρευνες μπορούν να παρέχουν ιδιαίτερα καθοριστικά στοιχεία υπέρ ή κατά πολιτικών θεωριών. Συχνά τα στοιχεία αυτά είναι πιο καθοριστικά απ' ό,τι τα στοιχεία μεγάλου δείγματος.

15. Μέθοδοι εξαγωγής και ελέγχου προϋποτιθέμενων συνθηκών που αφορούν περιπτωσιολογικές έρευνες αναλύονται στη συνέχεια στο κεφάλαιο αυτό.

16. Όπως παρατήρησα στο Κεφάλαιο 1, ένας έλεγχος είναι ισχυρός, εφόσον απεικονίζει μια μοναδική πρόβλεψη (μια πρόβλεψη που δεν έχει διατυπωθεί από άλλες γνωστές θεωρίες), διότι η πραγματοποίηση της πρόβλεψης δεν μπορεί να ερμηνευτεί παρά μόνο μέσω της δράσης της θεωρίας. Οι έλεγχοι είναι επίσης ισχυροί, εφόσον απεικονίζουν ορισμένες προβλέψεις (προβλέψεις που είναι σωμαφείς και αναμένεται να πραγματοποιηθούν, αν η θεωρία είναι έγκυρη). Σχετικά με τους ισχυρούς και μη ισχυρούς ελέγχους βλ. την ενότητα «Ισχυροί και μη ισχυροί έλεγχοι· προβλέψεις και έλεγχοι» στο Κεφάλαιο 1 καθώς και την ενότητα «Ισχυροί έλεγχοι εναντίον μη ισχυρών ελέγχων» στο κεφάλαιο αυτό.

Δεύτερον, η εξαγωγή και ο έλεγχος ερμηνειών που προσδιορίζουν πώς η ανεξάρτητη μεταβλητή προκαλεί την εξαρτημένη μεταβλητή γίνονται συχνά ευκολότερα με μεθόδους περιπτωσιολογικής έρευνας παρά με μεθόδους μεγάλου δείγματος. Εάν τα στοιχεία περιπτωσιολογικής έρευνας στηρίζουν μια υπόθεση, ο ερευνητής μπορεί να ερευνήσει περαιτέρω την περίπτωση, προκειμένου να συναγάγει και να ελέγξει ερμηνείες οι οποίες περιγράφουν λεπτομερώς τη λειτουργία της υπόθεσης. Το σπουδαιότερο είναι ότι μπορεί κανείς να κάνει «διερεύνηση διαδικασίας», δηλαδή να εξετάσει τη διαδικασία κατά την οποία οι αρχικές συνθήκες περίπτωσης μετατρέπονται σε αποτελέσματα περίπτωσης. Πώς λειτουργεί η θεωρία; Η διερεύνηση διαδικασίας μπορεί να μας απαντήσει. Οι διαδικασίες συμφωνίας μπορούν επίσης να αποσαφηνίσουν ερμηνείες. (Περισσότερα για τη διερεύνηση διαδικασίας και για τη διαδικασία συμφωνίας θα βρείτε παρακάτω.) Και οι δύο διαδικασίες μπορούν να διενεργηθούν με σχετική ευκολία μετά από την αρχική μελέτη μιας περίπτωσης, διότι η προκαταρκτική εργασία για το γενικό πλαίσιο της περίπτωσης –ο προσδιορισμός δηλαδή του γενικού πλαισίου και της χρονολογίας της περίπτωσης και ούτω καθεξής– έχει ήδη γίνει. Αντίθετα, ένας έλεγχος μεγάλου δείγματος μιας υπόθεσης παρέχει ελάχιστη ή και καθόλου διείσδυση στην αιτιώδη διαδικασία που περιέχει την ερμηνεία της υπόθεσης και δεν προσφέρει δεδομένα τα οποία θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν για την εξαγωγή ή τον έλεγχο ερμηνειών της συγκεκριμένης διαδικασίας. Γενικά οι μέθοδοι μεγάλου δείγματος μας λένε περισσότερα για το αν οι υποθέσεις ισχύουν παρά για το γιατί ισχύουν. Οι περιπτωσιολογικές έρευνες λένε περισσότερα ως προς το γιατί ισχύουν.

Η περιπτωσιολογική μέθοδος είναι λοιπόν μια ισχυρή μέ-

θοδος ελέγχου θεωριών. Είναι έγκυρη μια θεωρία; Πώς λειτουργεί; Ακόμα και οι μονομερείς περιπτωσιολογικές έρευνες μπορούν να δώσουν σαφείς απαντήσεις. Είναι λιγότερο ικανές να αναγνωρίσουν τις προϋποτιθέμενες συνθήκες μιας θεωρίας. Πόσο ευρύ είναι το φάσμα των περιπτώσεων που διέπει η θεωρία; Οι περιπτωσιολογικές έρευνες λένε λίγα για το θέμα, εκτός αν διενεργηθούν περισσότερες από αυτές.

Ποια μέθοδος διερεύνησης –το πείραμα, η μέθοδος μεγάλου δείγματος ή η περιπτωσιολογική έρευνα– είναι ανώτερη; Η απάντηση εξαρτάται από τη φύση της ερώτησής μας και της δομής των δεδομένων στον τομέα που ερευνούμε. Τα πειράματα είναι τα καλύτερα, εφόσον τα πειράματα είναι πραγματοποιήσιμα (πράγμα σπάνιο στις κοινωνικές επιστήμες). Η μέθοδος μεγάλου δείγματος μπορεί να είναι καλύτερη, εφόσον επιθυμούμε να ελέγξουμε μια θεμελιώδη υπόθεση και εφόσον έχουμε πολλές καλά καταγραμμένες περιπτώσεις προς έρευνα. Οι περιπτωσιολογικές έρευνες πιθανόν να είναι η καλύτερη μέθοδος, εφόσον θέλουμε να συναγάγουμε ή να ελέγξουμε ερμηνευτικές υποθέσεις ή εφόσον οι περιπτώσεις δεν έχουν καταγραφεί ομοιόμορφα: μικρός αριθμός περιπτώσεων έχει καταγραφεί με πολλές λεπτομέρειες και μεγάλος αριθμός περιπτώσεων με λίγες λεπτομέρειες. Δεν υπάρχει μια ενιαία απάντηση στην ερώτηση «Ποια μέθοδος είναι καλύτερη;»

Έλεγχος θεωριών μέσω περιπτωσιολογικών ερευνών

Οι περιπτωσιολογικές έρευνες εξυπηρετούν πέντε βασικούς σκοπούς: τον έλεγχο θεωριών, τη δημιουργία θεωριών, τον προσδιορισμό προϋποτιθέμενων συνθηκών, τον έλεγχο σπουδαιότητας αυτών των προϋποτιθέμενων συνθηκών και την ερ-